

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Saavutettavuus lisääntyy
julkishallinnossa

Eläimellisiä
veistoksia

Liikkumistaidon ohjaajien
koulutus huolettaa

NÄKÖVAMMAISTEN airut 6-7

Pääkirjoitus 3

Kiikarissa 4

Pyörällä Norjaan 7

Hirvi keskustassa 8

Liitto sai suuntaviivat 10

Täysillä työelämässä 12

Tuulikki Nekundi
in memoriam 13

Saavutettavuus lisääntyy
tietoa levittämällä 14

Tietovisa 18

Kirjakorva 22

Kultainen vasikka 23

Yleisönosasto 22

Kerro tarinasi 23

Kartalla 24

Ilmoitukset 25

Aineiston aikataulu 27

KANNESSA Väestökisterikeskuksen
hankepääällikkö Jani Ruuskanen
KUVA Väestökisterikeskus

8 Helsingin ydinkeskustasta
löydät useita eläinpatsaita

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Näkövammaisten liitto
ry:n jäsenlehti
106. vuosikerta

11 numeroa vuodessa
printtilehtenä, Daisy-
äänilehtenä, piste-
kirjoituksella, sähköisenä
Luetus-julkaisuna
ja pdf-näköislehtenä.

ISSN 0358-2930

Paino:
Savion kirjapaino Oy

airut@nkl.fi
www.nkl.fi/airut

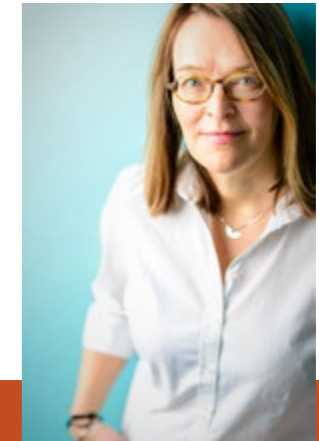
Päätoimittaja
Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670
marika.makinen@nkl.fi

Taitto, ilmoitukset
Aatu Komsu
p. 09 3960 4651,
050 396 4651
aatu.komsi@nkl.fi

**Tilaukset, versio- ja
osoitteenmuutokset**
Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
lehtitilaus@nkl.fi

Näkövammaisten
liitto ry

Pääkirjoitus

TEKSTI Marika Mäkinen

Meillä on unelma

Vuonna 2021 Näkövammaisten liitto ja sen jäsenyhdistykset ovat yhtenä rintamana vahvasti vaikuttamassa suomalaisessa yhteiskunnassa. Vaikuttamistyöllä suunnataan kohti yhdenvertaista Suomea, jossa kaikilla on mahdollisuus osallistua ja elää hyvää elämää.

Liiton strategiassa visiomme on määritelty jotakuinkin noin. Lisäksi haluamme olla yhteistyöhakuinen ja keskusteleva asiantuntija. Järkeenkäypiä tavoitteita, jotka jokaisen luulisi ymmärtävän ja allekirjoittavan.

Vaan ei asia ihan niin yksinkertainen ole. Vaikuttamistyö on usein luonteeltaan hidasta puurtamista ja vie vuosia. Se on toistoa, sitkeää muistuttamista omasta olemassaolosta ja asioiden kertaamista yhä uudelleen. Yksittäiselle jäsenelle oman järjestön vaikuttamistyö saattaa näyttää siltä, kuin mitään ei tapahtuisi. Edistysaskeleet ovatkin aluksi lyhyitä ja niitä otetaan harvakseltaan.

Sitten yhtäkkiä tapahtuu läpimurto. Nyt näin on käymässä ainakin elokuvan kuvailutulkkaukselle ja verkon saavutettavuudelle.

Läpimurtoon liittyy olennaisesti tiedon välittäminen ja sitä kautta tietoisuuden li-

säntyminen. Välillä riittää, että tieto tavoittaa oikean ihmisen, jolla on valta päättää.

Sen vuoksi liiton on oltava yhteistyöhakuinen ja keskusteleva. Ja sen vuoksi näkövammaisten ihmisten kannattaa mennä sinne, missä muutkin ovat. Juuri henkilökohtaiset kontaktit vievät viestiämme tehokkaasti eteenpäin. Parhaita viestinviejiä ovat näkövammaiset itse, jotka kertovat elämästään, ongelmakohdistaan ja arjestaan. Ilman näköä eläminen ei ole mahdoton tehtävä, vaan ongelmat voidaan ratkaista. Tarvitaan tietoa, tahtoa ja työtä.

Näkövammaisten liiton strategian keskiössä on näkövammaisen ihmisen täysivaltainen kansalaisuus. Tämä tarkoittaa, että näkövammaisen ihmisen elämää ei määrittele näkövamma, vaan ihmisen omat valinnat ja tarpeet. Samasta asiasta sosiaaliturvan kannalta kirjoittaa osuvasti tämän lehden sivulla 24 kolumnisti **Tytti Matsinen**.

Tapaamme seuraavan kerran elokuussa, kun lehti on palannut kesätauolta. Siihen saakka: aurinkoista juhannusta – ja nautitaan kesästä!

KUVA: LAURI JAAKKOLA

Voitokkaassa Old Powerin joukkueessa pelaavat Axel Sundholm (vas.), Marko Kauppila, Mikko Viittala, Erkki Miinala ja Ehsan Zoveidavi.

OLD POWER ON MAALIPALLON SUOMEN MESTARI

Espoolainen Old Power voitti neljän vuoden tauon jälkeen näkövammaisten maalipallon Suomen mestaruuden. Maajoukkuepelaaja **Erkki Miinala** heitti kaikki kahdeksan maalia, kun Old Power voitti SM-finaalissa Dragonsin värikkäiden vaiheiden jälkeen 8–6.

Maalipallon SM-sarjan pronssia voitti lahdelainen Pro Näpjä. Ykkösdivisioonan, jossa pelaavat muun muassa kaikki naisten maajoukkuepelaajat, voiton vei tamperelainen Näsvisil maajoukkuepelaaja **Krista Leppäsen** johdolla.

” Jos näkövammaisten liikumistaidonohjaajien koulutusta ei lisätä ja laatua varmisteta, seuraukset näkyvät suoraan näkövammaisten ihmisten elämännhallinnassa.

Näkövammaisten liiton julkilausuma 17. toukokuuta

Facebookissa on vertaistukiryhmä näkövammaisten läheisille. Päiset ryhmän jäseneksi lähettämällä liittymispyynnön sen ylläpitäjälle.

Ryhmä löytyy osoitteesta www.facebook.com/groups/nakovammaistenlaheiset

E-KIRJOJA NÄKÖVAMMAISEN KOHTAAMISESTA ENGLANNIKSI

Miten lähestyä näkövammaista julkisessa liikennevälineessä tai työnhakutilanteessa? Kuinka luoda mahdollisimman esteetön ja toimiva työympäristö?

Amerikkalaisen Perkinsin sokeiden koulun tuottamassa kahdessa sähköisessä oppaassa on käytännöllisiä vinkkejä, jotka toimivat yhtä hyvin myös meillä Suomessa.

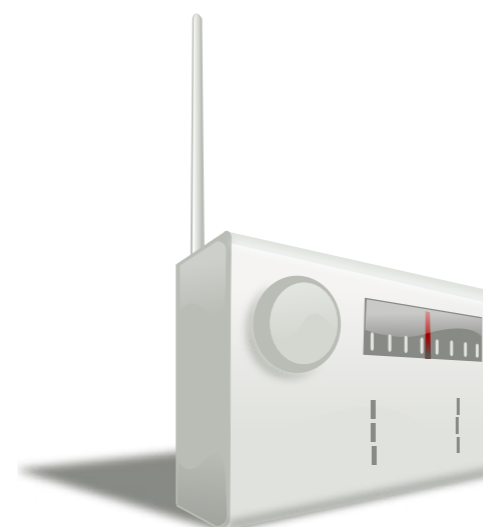
Oppaat voi lukea ilmaiseksi koulun nettisivuilta osoitteista www.perkins.org/services/workplace/employers/ebook ja www.perkins.org/sites/default/files/perkins-social-inclusion-ebook.pdf.

ESTEETÖN SUOMI -PALKINTO RADIO DEILLE

Vuoden 2017 Esteetön Suomi -palkinto on myönnetty Radio Dein viime kesänä esitetylle ohjelmalle Suomen saavutettavin kirkko. Ohjelmassa käsiteltiin myönteisesti ja laajalla tarkastelukulmalla keinoja esteettömyyden ja saavutettavuuden parantamiseen.

Palkinnon saajan valitsi Invalidiliiton, Rakenustietosäätiö RTS:n ja Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn edustajista koostunut raati.

HALUATKO PÄÄTTÄÄ KUUNNELMAPALKINNOSTA?

Näkövammaisten kulttuuripalvelu etsii jäseniä seuraavan sokeain kuunnelmapalkinnon saajan valitsevaan kuunnelmaraatiin. Palkinto on jaettu vuodesta 1968 alkaen.

Raatiin etsitään kuutta jäsentä kaudelle 2017–2021. Lisää tietoa ja hakuohjeet löydät tämän lehden sivulta 26.

Onnellinen mies voitti sokeain kuunnelmapalkinnon vuonna 2012.

KUVA: JYRKI VALKAMA / YLE KUVAPALVELU

LYHYTELOKUVA PARALYMPIA-LAISURHEILIJASTA CANNESISSA

Jenni-Julia Wallinheimo-Heinosen ohjaama lyhytdokumentti *Illusionist's Visions* esitettiin Cannesissa vammaiselokuvien International Festival Entr'2 Marches -festivaaleilla toukokuun lopussa.

Illusionist's Visions on tarina unelmista. Elokuva sai alkunsa blogista, jossa sokea urheilija **Ronja Oja** kertoo unelmastaan opiskella viittomakielen tulkiksi. Oppilaitoksista hänelle kuitenkin vastattiin, että suomalaisen viittomakielen opiskelijoilta edellytetään näköaistia.

Elokuva on esitetty vuonna 2016 San Franciscon World Film -festivaaleilla sekä 2017 Missourin yliopiston Show me Justice -elokuvasfestivaaleilla.

LÄPPÄRI LAINAAN

Näkövammaisten liitolta voit saada kannettavan tietokoneen ilmaiseksi tilapäiseen lainaan, jos tarvitset sitä esimerkiksi opiskeluun, työhön käyttämäsi kone rikkoutuu tai apuvälinekoneen hakuprosessisi viivästyy.

Laitte on perusominaisuudet sisältävä kannettava Windows-tietokone. Koneeseen asennetaan lainaajan apuvälineohjelmistot, ja siinä on vakiona ruudunlukuohjelma NVDA, puhesyntetisaattori Espeak sekä Windowsin suurennuslasi.

Lainasta voit tiedustella liiton IT-neuvonnasta: puh. 09 3960 4000, it-neuvonta@nkl.fi.

Kesäkuussa linnut pitävät konserttiaan ja lokit kirkuvat ylimpänä. Tuulisella säällä puiden lehdet suhisevat hauskaasti.

KUUKAUDEN ÄÄNI

Pyörällä Perhosta Norjaan

Näkövammaisen Heikki Mäkelä aikoo toteuttaa kesällä hurjan haaveensa ja pyöräillä Jäämerelle saakka.

TEKSTI *Marika Mäkinen*
KUVITUS *Liisa Lähteenmäki*

Heikki Mäkelän Tonnin polokasu Jäämerelle -pyöräilytempaus on lähes tuhannen kilometrin mittainen. Äkäslompolosta Altaan Mäkelä pyöräilee Hullun polkaisu -tapahtuman mukana.

Heikki Mäkelä pyöräilee tavallisella pyörällä, mikä sinällään on jo vaativaa. Hänen näkönsä kuitenkin riittää siihen vielä. Maatalousyrittäjänä työskentelevä Mäkelä sairastaa Stargardtin tautia, joka vähitellen rappeuttaa tarkannäön alueen.

Turvanaan Mäkelällä on huoltoauto ja tukenaan näkövammaisten tandempyöräilijöiden kannustusjoukko. Hän haluaa muutenkin liputtaa turvallisen pyöräilyn puolesta.

Pyöräilytempauksen tarkoituksena on tuoda esille näkövammaisten yritteliäisyyttä ja rohkeaa asennetta – ja kannustaa ihmisiä toteuttamaan joskus hulluiltakin tuntuvia unelmia. Tempaus kuuluu "Suomi100 vuotta – 100 pyöräilytekoa" -kampanjaan. Näkövammaisten liitto on yksi Mäkelän sponsoreista.

Heikki Mäkelän pyöräilyyn valmistautumista ja itse pyöräilyä voi seurata Facebookissa osoitteessa www.facebook.com/tonninpolokasujaamerelle.

Heikki Mäkelän pyöräilyreitti 8.–16. heinäkuuta

- La 8.7: Perho–Oulainen, 163km
- Su 9.7: Oulainen–li, 136km
- Ma 10.7: li–Ylitornio, 158km
- Ti 11.7: Ylitornio–Äkäslompolo, 138km
- Ke 12.7: lepopäivä
- To 13.7: Hullun polkasu alkaa: Äkäslompolo–Hetta, 138km
- Pe 14.7: Hetta–Koutakeino, 82km
- La 15.7: Koutakeino–Alta, 125km
- Su 16.7: paluu bussilla Äkäslompoloon

Hirvi Helsingin keskustassa

Helsingin ydinkeskustassa on monta eläinaiheista taideteosta. Eläinten jälkiäkin löytyy, jopa teekkarin jalanjälki.

TEKSTI Ilkka Väisänen
Veistosten kuvaukset Elina Lipastin kuvailutulkauksen pohjalta
GRAFIikka Aatu Komsa

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisten Ura käsillä -hanke järjesti Helsingin taidemuseon kanssa kuvailutulkatun veistoskierroksen, jolla bongattiin eläimiä ja kasveja. Kuvailijana oli museolehtori **Elina Lipasti**.

Veistoskierrokselle osallistui kuusitoista ihmistä ja kaksi koira. Osallistujat tuntuivat tyytyväisiltä kierrokseen.

Miksi Ura käsillä -hanke halusi järjestää kierroksen käsityökurssilaisilleen?

– Käsityöt eivät ole irrallinen osa kultuuria, ne liittyvät kiinteästi muotoiluun ja taiteeseen. Siksi on hyvä tietää esimerkiksi julkisten veistosten muotokielestä, hankevastaava **Piia Rossi** sanoo.

Museolehtori Elina Lipastin mukaan kierroksia voidaan räätälöidä lisää. Syksyllä voidaan toteuttaa vaikkapa kävely Kolmen sepän patsaalta Esplanadia pitkin Kauppatorille.

Eduskunnan lisärakennukselta löytyy *Oma maa mansikka* -teos. Se on veistoskonaisuus, jossa on yhdeksän viisimetristä lehdenvartta, mansikanlehtiä, mansikoita ja mansikankukkia yksityiskohtineen. Mansikoiden halkaisija on puolisen metriä.

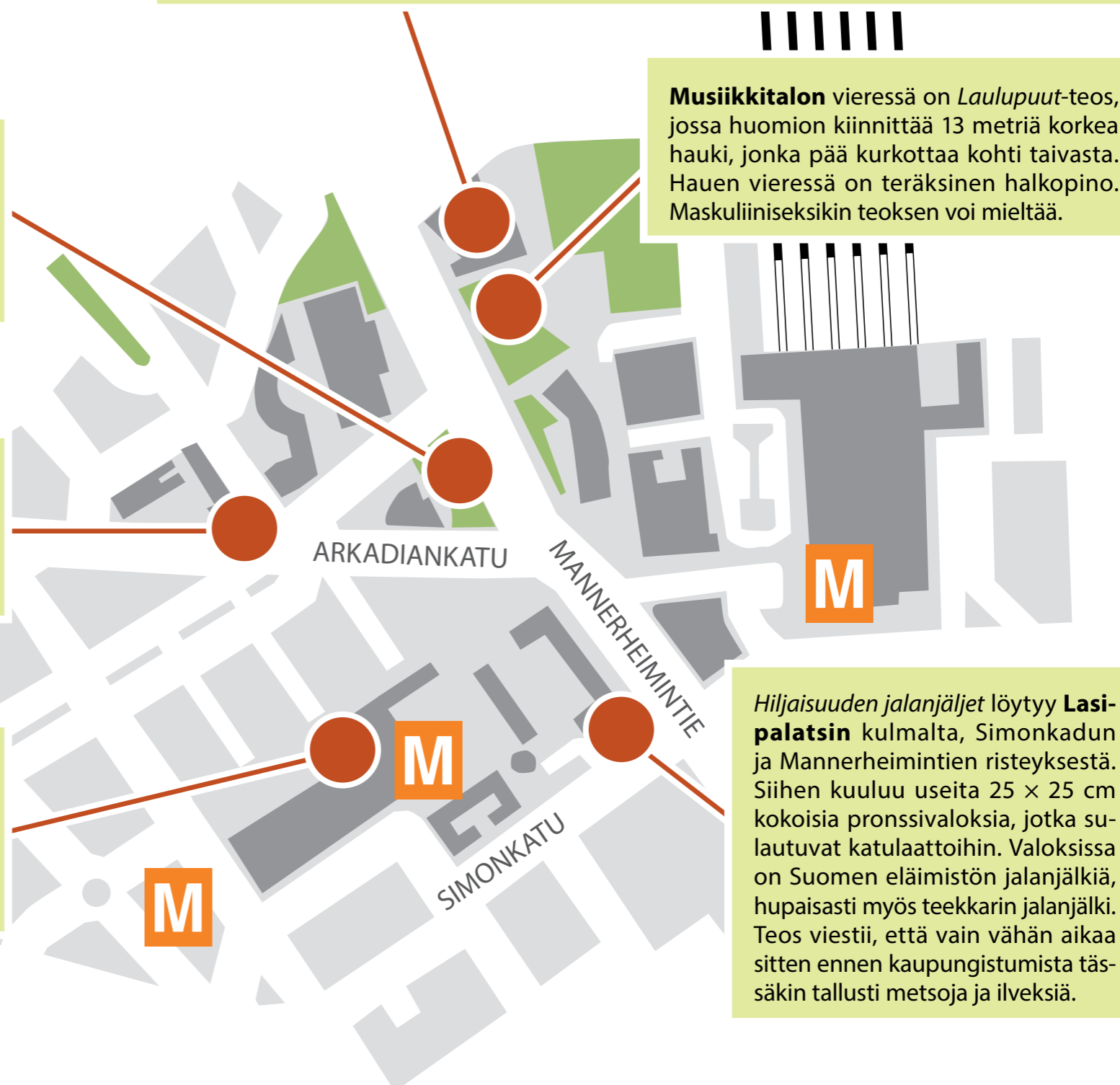
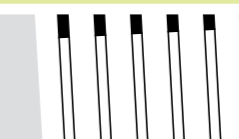
Luonnontieteellisen museon edessä seisoo komea pronssinen, kaksi- ja puolimetriäinen *Hirvi*, jonka kopio on Viipurin kirjaston edessä. Teekkarit lakittavat tämänkin patsaan.

Muodoltaan maakellaria muistuttava, halkaisijaltaan 15-metrinen *Gekko* on metron sisäänkäynti **Kampin keskuksessa**. Se on tehty sitruunankeltaisista lasitetuista kämmentä pienemmistä keramiikkalaatoista. Metron ihmisvirta kuvaa gekon liikkuvuutta.

Musiikkitalon aulan katosta roikkuva uhanalaisia kasveja kuvaava *Gaia* on iso, spiraalimainen ja torvenmuotoinen. Sen laajeneva muoto on saanut innoitusta pisaran putoamisesta veteen. Taiteilija on samalla ajatellut musiikkia ja alkuäänitorvea. Teosta ei yllä koskemaan.

Musiikkitalossa tunnusteltiin myös Celia-kirjastosta lainattuja rakennusten ja veistosten kokoukuvia, muun muassa Kiasmaa, rautatieasemaa ja eduskuntataloa. Myös Mannerheimin ratsastajapatsas oli kohona. Jalustan sisällä on mikrofilmi, jolla on patsaan rahoitukseen lahjoittaneiden nimet.

Musiikkitalon vieressä on *Laulupuut*-teos, jossa huomion kiinnittää 13 metriä korkea hauki, jonka pää kurkottaa kohti taivasta. Hauen vieressä on teräksinen halkopino. Maskuliiniseksikin teoksen voi mieltää.

Hiljaisuuden jalanjäljet löytyy **Lasi-palatsin** kulmalta, Simonkadun ja Mannerheimintien risteyksestä. Siihen kuuluu useita 25 x 25 cm kokoisia pronssivaloksia, jotka sulautuvat katulaattoihin. Valoksissa on Suomen eläimistön jalanjälkiä, hupaisasti myös teekkarin jalanjälki. Teos viestii, että vain vähän aikaa sitten ennen kaupungistumista tässäkin tallusti metsoja ja ilveksiä.

Liitto sai suuntaviivat

Näkövammaisten liiton valtuusto vahvisti liiton strategian vuosille 2017–2021.

TEKSTI Maria Finström

Näkövammaisten liiton keskeiset tavoitteet vuosille 2017–2021 ovat vaikuttaminen sote-uudistukseen ja maakuntahallinnon käynnistymiseen, palveluiden digitalisaatioon sekä näkövammaisten koulutukseen ja työllistymiseen.

Näin sanoo Näkövammaisten liiton uusi strategia, jonka liiton valtuusto hyväksyi kevätkokouksessaan 19. toukokuuta.

Strategia linjasi myös tapaa, jolla tavoitteisiin pyritään. Esimerkiksi vaikuttamistyössä ja vertaistuen jakamisessa painotetaan liiton jäsenyhdistysten työtä. Liiton palvelutuotannossa taas korostuvat kuntoutuksen saataisuus ja tiedonsaannin esteettömyys.

– Strategia on olemassa sen takia, että me muistaisimme, miksi me teemme tätä työtä, liiton puheenjohtaja **Sari Loijas** korosti.

Ensi vuodelle hyvät näkymät

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan myös toiminnan ja talouden painopisteet vuodelle 2018. Tärkeitä asioita tulevana vuonna ovat sote-uudistus ja näkövammaisten työllisyyden edistäminen. Liitto tavoittelee näkövammaisille vahvaa edustusta kunnallisiin ja

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

- SOTE- & MAAKUNTAUUDISTUS
- DIGITALISAATIO

Itsenäisen elämän edistäminen

- KUNTOUTUSPALVELUT
- ESTEETTÖMYYS JA SA AVUTETTAVUUS

Yhteisöllisyyden tukija

- MATALAN KYNNYKSEN TOIMINTA
- LÄHEISTEN OPASTAMINEN

maakunnallisiin vammaisneuvostoihin.

Talusohtajan **Juuso Heikkilän** mukaan liiton talousnäkymät vuodelle 2018 ovat varsin hyvät. RAY:n seuraajan STEA:n ja muiden rahoittajien mahdolliset avustusleikkaukset, palvelutoimintojen kiristynyt kilpailu sekä kustannusten nousupaineet kuitenkin tuovat mukanaan haasteita.

Vähemmän erityinen Keskuspuisto

Valtuutetut olivat erityisen huolissaan näkövammaisten liikkumistaidonohjaajien koulutuksen alajajosta Keskuspuiston ammattiopistossa sekä näkövammaisten opiskelijoiden asemasta siellä.

Liiton puheenjohtaja Loijas ja järjestöjohtaja **Sari Kokko** kertoivat, että Keskuspuistoon on yritetty vaikuttaa sekä johtokunnassa että erillisissä neuvotteluissa, mutta tyydyttävään lopputulokseen ei ole päästy. Kokko totesi joutuvansa koulun johtokunnassa puolustamaan näkövammaisten opiskelijoiden tarpeita usein yksin.

Valtuusto toivoi liitolta tähän vaikuttamistyöhönsä vielä kovempia otteita. Valtuutettu **Pentti Kivelä** kehotti liittoa olemaan Keskuspuisto-asiasta yhteydessä Opetushallitukseen ja opetus- ja kulttuuriministeriöön.

– Keskuspuisto on erityisoppilaitos. Ellei siellä voida huolehtia oppilaiden erityistarpeista, niin missä sitten? Kivelä hämmästeli.

Kehitystä kuntoutukseen

Näkövammaiset Lapset ry:n valtuutettu **Maija Somerkivi** oli kokouksessa huolissaan näkövammaisten lasten ja lapsiperheiden kuntoutuksesta, jota ei nykyisin hyödynnetä tarpeeksi. Hän toivoi markkinoinnin tuovan paremmin esille kuntoutuksen hyötyjä perheelle.

Somerkiven mukaan kuntoutusjaksojen pituuteen olisi myös syytä kiinnittää huomiota. Lyhyet kuntoutusjaksot istuvat työelämän yhteyteen pitkiä paremmin.

Valtuutettu **Ture Tähtinen** toivoi, että liitto tekisi nykyistä tiiviimpää yhteistyötä muiden näönkuntoutusta tarjoavien tahojen kanssa.

” Ellei erityisoppilaitoksessa voida huolehtia oppilaiden erityistarpeista, niin missä sitten?

Julkilausuma liikkumistaidonohjaajien koulutuksesta

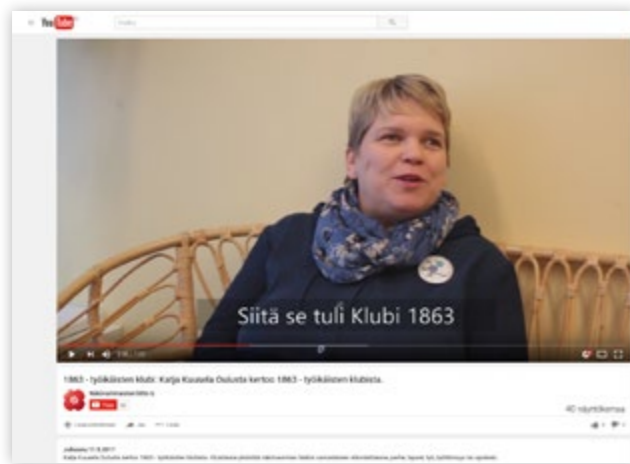
Valtuusto antoi kokouksessa julkilausuman, jossa se otti kantaa liikkumistaidonohjaajien koulutuksen supistumiseen.

Yleensä liikkumiskeskustelu pyörii kuljetuspalveluiden ja henkilökohtaisten avustajien ympärillä, mutta henkilökohtainen liikkumistaito antaa kuitenkin parhaimmat edellytykset turvalliseen ja itsenäiseen liikkumiseen.

Näkövammaisten liikkumistaidonohjaajan koulutusta tarjoaa Suomessa vain Keskuspuiston ammattiopiston Arlan toimipiste ja sielläkin vain yksi opettaja. Julkilausumassa liitto ilmaisi huolensa näkövammaisen itsenäisen elämän mahdollisuuksien kaventumisesta.

Luetus myös iPhoneille

Liiton palvelupäällikön **Iiro Nummelan** mukaan Luetus-sovellus tullaan saamaan lähiaikoina myös iOS-laitteisiin kuten iPhoneen. Ohjelman ensimmäinen versio on odotettavissa jo ”kesälomien jälkeen”.

Klubi 1863 tuo vertaistukea työikäisille

TEKSTI Riikka Hänninen
Katja Kuuselan videohaastattelun pohjalta

”Olen **Katja Kuusela** Oulusta. Olen viitäkymmentä lähestyvä sosionomi ja työskentelen vapaaehtoiskoordinaattorina Järjestöt sairaalassa -hankkeessa. Klubi 1863 on puolestaan Pohjois-Pohjanmaalla ja Oulussa kokoontuva työikäisten näkövammaisten ryhmä.

Alueyhdistyksemme jäsenten keski-ikä on siinä 75 vuotta. Vaikka meillä on paljon toimintaa, tapahtumat eivät välttämättä anna suoraan vertaistukea työikäisille. Tuli tarve järjestää toimintaa ja vertaistukea ihmisille, jotka ovat suunnilleen samassa elämäntilanteessa: joku opiskelee, toinen hakee työtä, kolmas on töissä, jollakin on pienet lapset.

Kun mietimme ryhmälle nimeä, klubi tuntui kivalta. Joku sitten keksi, että kun olemme työikäisiä eli 18–63-vuotiaita, niin pistetään nimeksi Klubi 1863.

Haluamme pitää ovet auki mahdollisimman monelle. Klubimme ei ole tarkoitettu pelkästään yhdistyksen jäsenille, vaan kaikki näkövammaiset ovat tervetulleita. Sellaisetkin, joilla näkö on vasta heikkenemässä. Vertaistuki ja arjen erilaisten tilanteiden jakaminen on tärkeä osa klubin toimintaa.

Kokoonnumme iltaisin, jotta mahdollisimman moni pääsisi paikalle.

Meillä on ollut NKL:n oikeuksienvälön asiantuntija puhumassa ammatillisesta ja lääkinällisestä kuntoutuksesta ja apuvälineistä. Kerran vieraita tuli TE-toimistosta kertomaan työelämän lakien uudistuksista. Viime vuonna tutustuimme puheella ohjattaviin sovelluksiin.

Olemme kyllä yrittäneet katsoa yhdessä elokuvia, mutta ihmiset haluavat enemmän puhua asiaa. Kävimme tosin kerran ratsastamassa, mistä ihmiset olivat innoissaan.

Vertaistuki on usein paras ratkaisu. Näkövammaistyön ammattilaiset pystyvät ohjaamaan apuvälineiden ja valkoisen kepin käytössä, mutta tsemppiä saa parhaiten siltä, joka on samassa elämäntilanteessa. Juuri siksi Klubi 1863 on syntynyt.”

Täysillä työelämässä! -videosarja on julkaistu

Täysillä työelämässä! on videohaastattelujen sarja, jossa näkövammaiset henkilöt kertovat opiskelu- ja työuristaan. Videot on tuottanut Näkövammaisten liiton työllisyyspalvelut.

Videot ilmestyvät tekstimuodossa jututarjana myös Airuessa. Nyt julkaisemme sarjan ensimmäisen osan.

Videot löytyvät osoitteesta www.nkl.fi/fi/etusivu/palvelut_nakovammaisille/tyo/kirjoituksia-tyoelamasta.

Tuulikki Nekundin muistolle

Moni suomalainen muistaa **Tuulikki Nekundin**, opettajan ja työntekijän Namibiasta. Etunimi oli lähetystyöntekijöiden perua.

Tuulikki asui Ambomaan maakunnassa, jossa oli myös syntynyt. Kulmakunnan nimi on Elim.

Vielä huhtikuussa vaihdoin puhelimessa Tuulikin kanssa kuulumiset ja laskimme leikkiä. Luvattiin pysyä kunnossa, kunnes tavaan. Elämä kulki kuitenkin toisin.

5.5.2017 hän oli käymässä läänin pääkaupungissa Oshakatissa, kun hän sai odottamattoman sairauskohtauksen. Se vei 68-vuotiaan naisen mukanaan.

KUVA: TIMO KUOPPALA

Tuulikki Nekundi
s. 17.8.1948, k. 5.5.2017

Tuulikin hautajaisissa Elimissä 13. toukokuuta luettiin **Timo Kuoppalan** ja NKL:n tervehdys. Helsingissä Tuulikin ystävien ja Suomen tuttujen kesken sytytimme hänelle kynttilän **Leena Siponkosken** lähetyspiirisä.

Vuonna 1985 olin sokeiden pappina saanut Namibian kirkolta kutsun tulla auttamaan näkövammaisia henkilöitä koulutukseen ja kuntoutukseen. Lähdin matkaan Luterilaisen Maailmanliiton asiantuntijana. Taustalla olivat **Arvo Karvinen** ja Näkövammaisten Keskusliitto. Valtion avut tämän tyyppiseen työhön olivat aluillaan, ja Suomen lähetysseuran asiantuntemus oli korvaamaton.

Namibian itsenäistymiseen Etelä-Afrikasta oli aikaa viisi vuotta. Kansa eli keskellä sotaa. Sissit olivat piilossa ja iskivät yöllä. Auringon laskusta sen nousuun oli ulkonaliikkumiskielto. Kukaan ei tiennyt, kuka ampuu, ketä ja miksi. Olosuhteet olivat todella hurjat.

Pitkin Suomea toimi Namibia-ryhmiä, jotka keräsivät varoja hankkeelle. Tuulikki Nekundi ja muutamia muita kutsuttiin Suomeen oppimaan näkövammaisten asioita. Tuulikki oli ennen näkönsä menetystä saanut kotimaassaan opettajan koulutuksen. Näin lähtökohdat olivat mitä parhaat.

Suomesta maksoimme vielä Tuulikin vuodeksi Lontooseen, missä hän suoritti maisterin tutkinnon. Viime vuosiin asti Tuulikki Nekundi oli neuvonantajana Namibian näkövammaisten liitolle.

Yhä helisee korvissa Tuulikin iloinen ja yhteyksiä luova nauru.

Ari Suutarla

Saavutettavuus lisääntyy parhaiten tietoa levittämällä

Jani Ruuskanen muistuttaa, että palvelun saavutettavuuden on toteuduttava sen koko palveluketjussa tuotteen tilaamisesta ja käyttöohjeista alkaen.

TEKSTI *Marika Mäkinen*

KUVAT *Väestökisterikeskus*

Näkövammaisten liitto jakoi toukokuussa Saavutettavuusteko-tunnustuspalkintonsa Väestökisterikeskuksen hankepäällikkö **Jani Ruuskaselle**. Verkon saavutettavuuden edistämässä suurin haaste on Ruuskanen mielestä tiedonpuute.

– Ei tiedetä, mitä saavutettavuus ylipääntään tarkoittaa verkkopalveluissa, hän sanoo.

Ruuskanen mukaan usein vaikeinta on saada johto sekä hankkeista ja hankinnoista vastaavat henkilöt ymmärtämään, että saavutettavien palvelujen rakentaminen on osa normaalia palvelukehitystä.

– Saavutettavuus koetaan edelleen jotenkin erillisen hintalapun sisältävänä asiana, joka voidaan tarvittaessa priorisoida – eli palvellaan vain tärkeimmät asiakasryhmät, Ruuskanen harmittelee.

Hyviä ja saavutettavia palveluja voi kuitenkin rakentaa osana normaalia kehitystyötä

ja budjettia. Ruuskanen mukaan tärkeintä on määritellä aluksi laatutekijät palveluille ja sen jälkeen pitää niistä kiinni.

– Pitäisi olla itsestään selvää, että verkko- ja sähköisten asiointipalvelujen tulee olla ihan jokaisen asiakkaan käytössä. Silti asiaan ei panosteta riittävällä vakavuudella.

Ruuskanen uskoo, että lainsäädännön muutosten myötä palveluiden saavutettavuuteen aletaan kiinnittää yhä enemmän huomiota.

– Tästä on jo merkkejä. Saavutettavuus huomioitu -leiman mukaisia auditointeja on tullut lisää erityisesti julkisen sektorin verkkopalveluille.

Muutakin kuin lukulaite

EU:n saavutettavuusdirektiivin voimaantulo ensi vuonna ja siitä viestiminen on muutenkin avannut keskustelua julkisissa organisaatioissa. Aktiivisia keskustelussa ovat olleet

Saavutettavuustekotunnustus

Jani Ruuskanen sai Näkövammaisten liiton Saavutettavuustekotunnustuksen vuosia kestäneestä työstään digitaalisten palveluiden saavutettavuuden edistämiseksi.

Hän on ollut mukana muun muassa Suomi.fi-hankkeessa, hankepäällikkönä valtiovarainministeriön Palveluväylä-hankkeessa ja Näkövammaisten liiton, käyttäjälähtöisen suunnittelun asiantuntija Adagen ja Yleisradion yhteisessä Saavutettavuus huomioitu-leiman ohjausryhmässä. Ruuskanen on lisäksi vuosien varrella konsultoinut näkövammaisia, jotta heidän tarpeensa huomioitaisiin, kun sähköisiä palveluita kehitetään ja toteutetaan.

– Olen todella otettu ja kiitollinen tästä huomionosoituksesta. En tosiaankaan ole ainoa henkilö joka julkisessa hallinnossa aktiivisesti edistää saavutettavuuden huomioimisesta. Toivonkin että saavutettavuuden huomioimisesta tulee vihdoon normaali osa palvelukehitystä – aivan kuten huomioimme jo vaikka tietoturvan, käytettävyyden ja valitsevan lainsäädännönkin, Jani Ruuskanen sanoo.

Palkinto luovutettiin 17.5. Helsingin Nariikkatorilla.

Näkövammaisten liitto jakaa Saavutettavuustekotunnustuspalkinnon yksittäiselle ihmiselle tai organisaatiolle, joka on edistänyt toiminnallaan saavutettavuutta ja näin tukenut näkövammaisten itsenäistä elämää ja tiedonsaantia.

Saavutettavuustekotunnustus jaettiin nyt toisen kerran. Vuonna 2016 sen sai Junat.net-palvelun kehittänyt insinööriopiskelija Aalto-yliopiston insinööriopiskelija **Joonas Rouhiainen**.

erityisesti sähköisiä palveluja kehittävät tahot ja viestintäyksiköt, joiden on tärkeää tietää, millaisia vaatimuksia palveluihin kohdistuu ja miten ne tulisi hankinnoissa huomioida.

Vaikka tietämys saavutettavuudesta on kasvanut, Ruuskasen mukaan on tehtävä vielä paljon, jotta osaamista saadaan riittävästi niin päättäjille tahoille, hankinnoista vastaaville kuin sisällöntuottajille.

– Monille tulee yllätyksenä, että saavutettavuus ei tarkoita vain verkkopalvelun teknistä toimivuutta ruudunlukulaitteella vaan myös sisältöä, käytettävyyttä, palautemekanismeja, vuorovaikutusta ja niin edelleen, hän sanoo.

Saavutettavuudesta huolehdittaessa on tärkeää, että koko palveluketjua tarkas-

tellaan erilaisten käyttäjäryhmien näkökulmista. Ruuskanen huomauttaa, että lähes aina sähköinen asiointipalvelu tai verkkosivusto on vain osa koko palveluprosessia.

Hän kertoo esimerkin omasta työpaikastaan Väestörekisterikeskuksesta: tunnistusvälineen kuten henkilökortin palveluketjuun kuuluvat muun muassa kortin tilaaminen, ajanvaraus viranomaiselle, aktivointitunnusten toimitaminen, puhelinpalvelu, poikkeustilanteet kuten kortin sulkupalvelu ja uuden tunnuksen tilaaminen sekä itse kortin kortinlukuohjelmiston asentaminen ja siitä ohjeistaminen verkkopalveluissa.

– Ja kaikki tämä ennen varsinaista sähköisen tunnistamisen palvelun käyttämistä!

Direktiiviä laajempi tulkinta

Saavutettavuusdirektiivin astuttua voimaan vuonna 2018 Suomella tulee olemaan viranomainen, joka vastaa jatkossa saavutettavuuden osalta koko julkisen hallinnon ohjaamisesta ja neuvonnasta.

Lisäksi lainsäädäntö alkaa velvoittaa kaikkia julkisia toimijoita huomioimaan saavutettavuusvaatimukset kaikissa verkkopalveluissaan, mobiilisovelluksissaan ja sähköisissä asiointipalveluissaan.

– Omasta mielestäni kuitenkin tiedon ja ohjauksen lisääminen on se tärkein toimenpide, jotta julkishallinnossa mietittäisiin koko palveluketjua eikä vain saavutettavuusdirektiivissä listattuja palveluja, Ruuskanen arvioi.

Kun Väestörekisterikeskuksessa ryhdyttiin toteuttamaan kansallista palveluarkkitehtuuriohjelmia, se aloitettiin Ruuskasen mu-

Suomi.fi-sivusto on uudistumassa.

kaan asettamalla syntyville palveluille laadulliset tavoitteet.

– Design for all-periaate on kaikkien palvelujemme keskiössä, Ruuskanen tiivistää.

– Huolehdimme saavutettavuudesta muun muassa

kouluttamalla kehittäjiä, ostamalla käyttöliittymä- ja palvelumuotoiluosaamista ja hankkimalla käytettävyyden ja erityisesti saavutettavuuden auditointipalveluja.

Osan näistä asiantuntijapalveluista Väestörekisterikeskus ostaa juuri Näkövammaisten liiton omistamalta Annanpuralta.

Välillisesti Väestörekisterikeskuksen työ hyödyttää muitakin. Viraston kouluttamat kehittäjät edustavat useita eri it-alan yrityksiä, jotka taas kehittävät palveluita monille muille julkisen hallinnon organisaatioille.

Kaikille avoin Suomi.fi?

Jani Ruuskanen on ollut hankepäällikkönä kehittämässä tänä vuonna uudistuvaa Suomi.fi-sivustoa. Uusi verkkopalvelu korvaa kolme aiempaa palvelua: nykyisen Suomi.fi:n, yritysten palveluja kokoavan Yrityssuomi.fi-palvelun sekä viranomaisille palveluja kokoavan Suomi.fi:n Työhuoneen.

Ruuskanen mukaan palvelun sisällöstä vastaava verkkotoimitus on jo vuosikausia tuottanut sisällön erityisryhmien vaatimukset huomioiden.

– Opastavista sisällöistä ollaan nyt syksyllä tuottamassa myös viittomakielisiä videoversioita. Itse verkkopalveluun tuodaan myös lisää saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvää tietoa, muun muassa eri palvelupisteiden esteettömyystiedot ja sähköisten

palvelujen saavutettavuustiedot.

Myös Suomi.fi-palvelun kautta löytyvät sähköiset valtuudet edistävät saavutettavuutta. Parhailaan käyttöönotettava valtuusrekisteri tulee tarjoamaan mahdollisuuden sähköisen valtakirjan luomiseen.

– Esimerkiksi ikääntyvä vanhempi voi jatkossa antaa vaikkapa lapselleen, puolisolleen tai ystävälleen sähköisen valtakirjan hoitaa asioitaan digitaalisissa palveluissa, Ruuskanen havainnollistaa.

Pelkkä digi ei riitä

Käynnissä oleva suuri sote- ja maakunta-uudistus tekee Ruuskasen mukaan asioista osaltaan hyvinkin monimutkaista mutta samalla mahdollistaa parempien ja yhteen toimivien palvelujen kehittämisen.

Ruuskasen mukaan digitalisaation tämän hetken suurin haaste Suomessa liittyy ikääntyviin asukkaisiin – mutta pitkällä tähtäimellä erityisesti nuoriin ja nuoriin aikuisiin.

– Ikääntyvät tarvitsevat tukea, neuvontaa, ohjausta, hyvin suunniteltuja ja saavutettavia sähköisiä palveluja sekä vaihtoehtoisia henkilöasiointikanavia. Nuorten osalta haasteena on taas heidän tavoittamisensa.

Ruuskasen kokemus on, että monet nuoret ovat jo tavallaan irtaantumassa yhteiskunnasta. He ovat tietämättömiä siitä, miten julkinen hallinto toimii sekä mitä oikeuksia ja velvollisuuksia heillä on.

Hänen mukaansa vastaava kehitys on ollut näkyvillä esimerkiksi Tanskassa, jossa ikääntyvän väestön sijaan suuremmat haasteet liittyvätkin nuorten saamiseksi julkisen hallinnon digitaalisten palvelujen käyttäjiksi.

– Toivon kovasti että Suomessa suunta ei ole sama tai tähän ainakin pystytään puuttamaan jo nyt pitämällä nuoret mukana yhteiskunnan toiminnassa.

TIETOVISA

1. Mikä on Suomen kansalliskala?
2. Minkämaalainen oli näytelmäkirjailija, vastarintamies ja pappi Kaj Munk?
3. Missä hallintoelimessämme toimii suuri valiokunta?
4. Montako metriä sekunnissa pitää tuulla, että annetaan kovan tuulen varoitus?
5. Monesko sokeain kuunnelpalkinto jaettiin tänä vuonna?
6. Mikä on Välimeren suurin saari?
7. Montako tuumaa on a) jalka b) jaardi?
8. Ketkä suomalaiset ovat saaneet Nobel-palkinnon?
9. Minkämaalainen laulu- ja soitinyhtye oli suomeksikin levyttänyt Hootenanny singers?

Ässä:

Mitä erityistä on verbin perusmuodossa autioitua?

Vastaukset sivulla 27.

Anekdootteja Helsingin empirekeskustan synnystä

TEKSTI *Tarja Räisänen*

Jukka Viikilä (s. 1973) sai viime vuoden kaunokirjallisuuden Finlandia-palkinnon romaanistaan *Akvarelleja Engelin kaupungista*. Teoksen päähenkilö on nimensä mukaisesti arkkitehti **Johan Carl Ludvig Engel**, joka valittiin Helsingin kaupungin suunnittelijaksi 200 vuotta ennen tämän kirjan julkaisua.

Engel muutti perheineen Helsinkiin Saksasta. Muutto pieneen lähes kyläpahaaseen ei sujunut henkisesti hyvin, mutta tänne perhe jäi loppuelämäkseen, vaikka toisin oli suunniteltu.

Viikilä kuvittelee Engelin ajatuksia päiväkirjanomaisesti. Äänikirjana tämä oli aluksi aika rasittavaa, sillä teokselle uskollisesti lukija on lukenut jokaisen päivämäärän, ja ensimmäiset Engelin ajatukset olivat parin virkkeen mittaisia. Onneksi tekstit pitenivät loppua kohti, muuten olisin varmaan jättänyt kirjan kesken. Se ei olisi ollut pehmeää-äänisen **Timo Mäkynen** syytä.

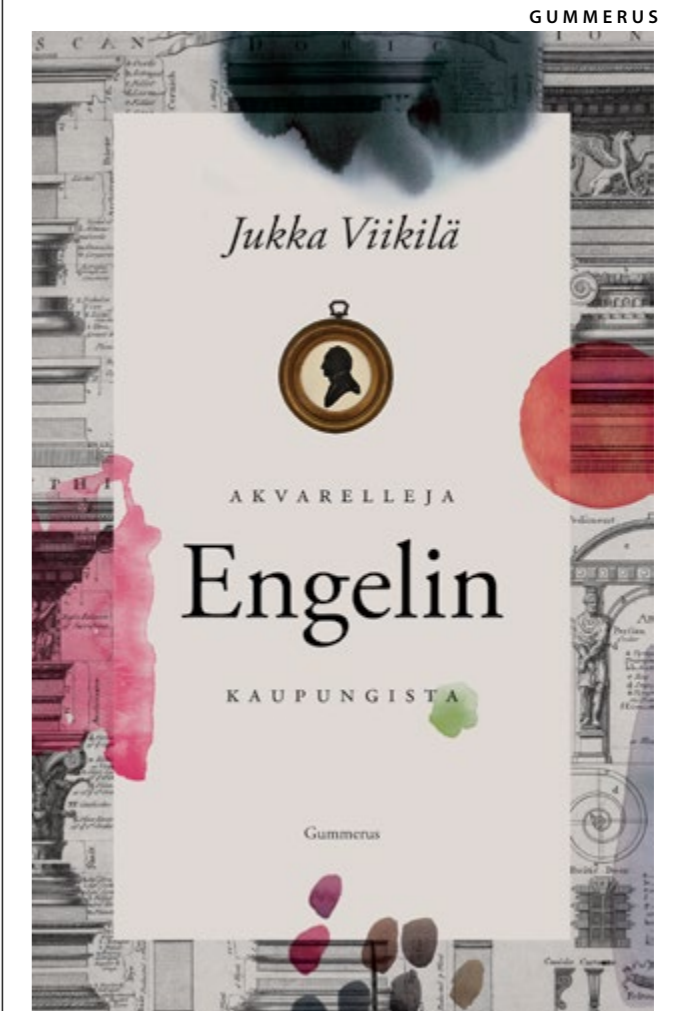
Viikilä on aiemmin julkaissut runoteoksia, mikä näkyy tämän ensimmäisen romaanin kielessä. Teoksessa seurataan sekä Engelin perheen tarinaa että Helsingin nykyäänkin kuuluisten rakennusten kohoamista. Historioitsijalle tämä olikin kirjan parasta antia.

Suosittelen tätä kirjaa kaikille kärsivällisille Helsingin historiasta kiinnostuneille.

*Viikilä Jukka: Akvarelleja Engelin kaupungista. Gummerus 2016.
Lukija: Timo Mäkyne
Tilausnumero: 334913*

” Viikilä on aiemmin julkaissut runoteoksia, mikä näkyy romaanin kielessä.

Näkövammaisteatterissa myydään rakkautta rahasta

Näkövammaisteatterin uusin näytelmä Kultainen vasikka sopii teemaltaan kuin nenä päähän nykymaailman menoon.

TEKSTI: Marika Mäkinen

KUVAT: Ali Kinnunen

Raha ratkaisee ja maallinen mammona tuo onnen, vai tuoko sittenkään? Rahan lisäksi **Helena Rydin** ohjaamassa **Maria Jotunin** Kultaisessa vasikassa pohditaan naisen asemaa avioliitossa ja ylipäättään. Mitä nainen saa tahtoa, mitä toivoa ja haluta? Entä miten tärkeä on rakkauden asema avioliitossa?

Jotuni kirjoitti Kultaisen vasikan 99 vuotta sitten, mutta se on hämmentävän ajankohtainen edelleen. Näytelmässä eletään ensimmäisen maailmansodan aikaa Suomessa. Sota ja puute luovat otollisen alustan elintarvike- ja tavarakeinottelulle, joka taas tarjoaa mahdollisuuden nopealle rikastumiselle. Siihen on houkutus tarttua, mikäli moraalilla antaa myöten, ja monilla se antaa.

Viettelijöitä ja naimakauppoja

Eedit Honka on tiukkaan ja arkiseen elämään kyllästynyt vaimo, joka painostaa miestään Jaakkoa keinottelemaan. Jaakko

ei suostu ja Eedit lähtee rikkaan viettelijän, Aksel Someron matkaan, myy itsensä rahasta ylellisen elämän toivossa. Eedit halveksii rakkautta, joka on hänestä typerää ja lapsellista. Samaan aikaan Eeditin äiti Katariina rikastuu keinottelemalla, mutta raha ei tuokaan onnea, vaan enemmänkin huolta. Eeditin pikkusisko Lahja järjestee itselleen naimakauppoja realistisella otteella, mutta taitaa sittenkin myös oikeasti rakastua.

Näytelmän sinällään vakavaa sanomaa keventää Jotunin herkullinen kieli ja naseva dialogi, sillä onhan kyseessä komedia. Kultainen vasikka on teattereiden kesto-suosikki, joka on nähty näyttämöllä usein, ja nytkin se on tulossa Helsingin kaupunginteatterin ohjelmistoon elokuussa. Se ei ole ihme, sillä vetoa Kultaisessa vasikassa on edelleen.

Vahvaa puhetta

Näkövammaisteatterin käsittelyssä Kultaisesta vasikasta sukeutuu kelpo esitys.

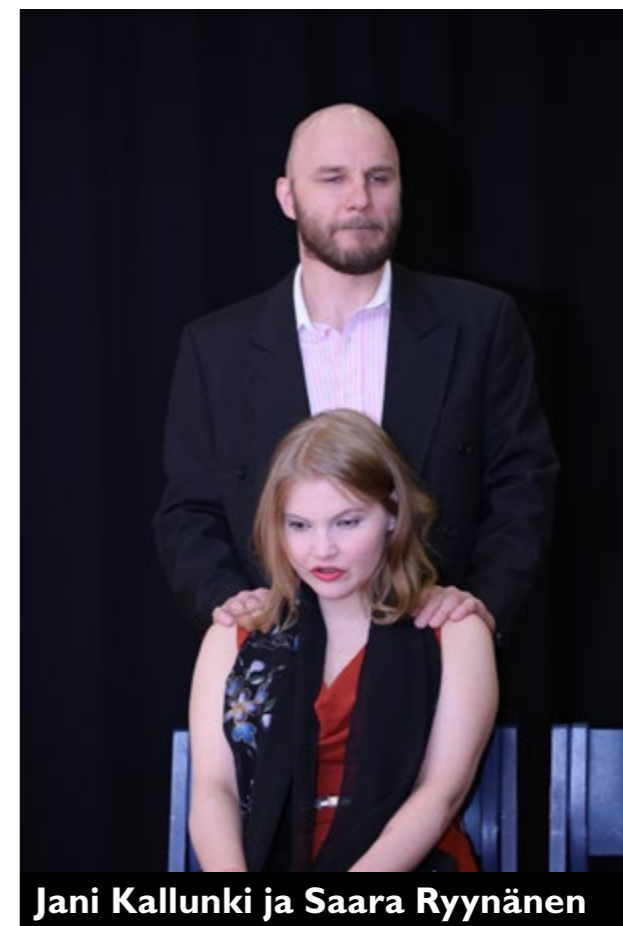

Marianne Tenhami (vas.) ja Saara Ryyänen

Parasta siinä on jälleen puheilmaisuus, jota pienet, ehkä ensi-iltajännityksestä johtuvat, haparoinnit eivät juuri haittaa. **Saara Ryyänen** Eeditinä on esityksen kantava voima ja johtotähti, luonteva, vivahteet hallitseva esiintyjä. **Jani Kallunki** piirtää osuvasti ryhdikkään ja kärsivän aviomies Jaakon kuvan. Näytelmän koomisin hahmo on **Riikka Hänisen** tulkitsema, hattuaan myöten hupaisa Katariina-äiti.

Muissa rooleissa tasaista työtä tekevät Eeditin isänä **Jari Gusev**, hänen entisenä ihastuksenaan **Henna Nousu**, Eeditin Lahja-sisarena **Anniina Latikka**, Eeditin ystävänä **Marianne Tenhami** ja Lahjan ihastuksena **Joose Ojala**, joka myös vastaa esityksen oivallisesta musiikista.

Jos jotain voisi vielä toivoa, niin rahtusen lisää läsnäoloa repliikkien väliin. Vaikka ei itse olla äänessä, ollaan silti yleisön katseen alla. Mutta kiteytettynä palautteena teatterille: ei hullumpaa!

Jani Kallunki ja Saara Ryyänen

Pysyykö ajattelu rauhallisempana, jos ei näe?

Airut-lehden numerossa 5/2017 ollut Aktivistin **Olli Lehtisen** kolumni otsikolla Surulliset tarinat ympärillämme sai minut miettimään, pysyykö ajattelu todella rauhallisempana, kun ei näe, mitä ympärillä tapahtuu. Toisaalta tuo kolumnin lopputoteamus voitaneen nähdä myös itseironiana.

Surullisia tarinoita enemmän myös minun mieltäni pahoittavat todellisuutta kaunis-televat, kenties hyvää tarkoittavat näkevät. Onneksi on myös toisenlaisia näkeviä. Kaikkein pahinta kuitenkin on, jos minulle sanotaan, ettei minun tarvitse nähdä kaikkea ympärilläni olevaa rumuutta ja että elämäni on sen vuoksi rikasta.

Kolikön kääntöpuolena vain on, etten näe ympärilläni olevaa kauneuttakaan, ja tämän kai nuo hyvää tarkoittavat ihmiset unohtavat. Miksi juuri minun pitäisi olla erityisen onnellinen siitä, etten näe kaikkea rumuutta? Entä mitä tuo rumuus on, jota minun ei tarvitse nähdä? Mistä voin tietää rumuudesta, jos en tiedä kauneudesta? Kuinka voin tietää pahasta, jos en tiedä hyvästä?

Jos haluaisin suojautua kaikelta surulta, pahalta ja rumalta, minun pitäisi tehdä niin kuin Lehtinenkin voisi halutessaan tehdä: voisin lopettaa television katselun, radion kuuntelun, sanomalehtien ja muun netistä löytyvän materiaalin lukemisen tietokoneella tai muulla päätelaitteella. Voisin viedä suojautumisen vieläkin pitemmälle käymättä taksillakaan missään. Enhän voisi olla varma, etten joutuisi kohtaamaan konserteissa, elokuvissa tai muissa yleisötilaisuuksissa jotakin ikävää ja surullista.

Se, etten liiemmin käy konserteissa enkä

elokuvissa ei johdu suojautumis- vaan mukavuudenhalusta. Tässä ehkä eroan Lehtisestä, joka haluaa – sinänsä aivan oikein – tehdä mahdollisimman samoja asioita kuin oltuaan näkevä. Käsittääkseni Lehtinen on siis ollut näkevä, olisin tehnyt enemmän näkeville tyypillisiä asioita.

Koska en ole ollut, en ole voinut aidosti tehdä samoja asioita samoista lähtökohdista käsin kuin näkevät. Siksi en liiemmin välitä käydä elokuvissa, en edes kuvailutulkutuisa. Mielestäni kuvailutulkkauskään ei tee sokean ja näkevän elokuvakokemuksesta vertailukelpoista. Sama koskee taideteosten kuvailutulkkausta, josta en myöskään välitä.

Näkevänä en tarvitsisi kuvailutulkkausta, ja kokemus olisi muiden näkevien kokemuksen kanssa vertailukelpoinen ja kokemuksena mielekäs tai epämieläkäs riippuen puhtaasti esityksestä. Sokeana olen täysin kuvailijan tulkinnan varassa. Vain kone pystyisi täysin objektiiviseen tulkintaan.

Jyrki Voutilainen

Yleisönosasto on lukijoiden puheenvuorojen ja keskustelun paikka. Lähetä viestisi osoitteeseen airut@nkl.fi.

Kerro tarinasi

Liikkumistaidon opettaminen sokeille on tärkeää

Käänteentekevä tapahtuma elämässäni Koli, kun 1980-luvun lopussa liikkumistaidon opettaja opetti minut yhden talven aikana kulkemaan valkoisen kepin kanssa Tampereen keskustassa. Tampere oli isompi kuin kotikaupunkini. Siksi järjestelmällinen turvallisen liikkumisen opettelu autojen keskellä oli tärkeää.

Optimismien sokean henkilön itsenäisen liikkumisen toimivuuteen olin oppinut näkövammaisten liiton kursseilla. 1980-luvulla sanottiin, että integroitujen koululaisten on hyvä opetella itsenäistä liikkumista mahdollisimman paljon.

Kotikaupunkini sosiaalitoimi ymmärsi, että opettajan tuntien kustantaminen toisi säästöjä. Sen jälkeen kävelisin enkä käyttäisi taksia. Olin lapsena kulkenut kouluun taksilla, mutta täysi-ikäiseksi tultuani en halunnut enää olla siitä riippuvainen.

Maailma ei edisty painovoiman kaltaisesti. 1990-luvulla suuri takaisku oli, että äänimerkit alkoivat kadota liikennevaloista. Kaupunkien keskustojen asukkaat taivuttelivat katuosastojen insinöörit hiljentämään liikennevalojen äänimerkkejä. He eivät ymmärtäneet, että sokean liikkujan suunnitautuminen risteysalueella perustuu juuri äänimerkin sijainnin kuuntelemiseen.

Mielestäni liikkumistaidon opettajia ja vaatimusta liikennevalojen äänimerkkien

KUVA: AATU KOMSI

säilymisestä ei saa unohtaa. Yhteiskunnalle olisi suuri kuluerä, jos kaikki näkövammaiset joutuisivat turvautumaan avustajaan ja vammaispalveluina järjestettyihin kuljetuspalveluihin. Niiden rinnalla saavutettava katu-ympäristö on kestävä kehitys ja tasa-arvokysymys.

Normikansalaisten on hyvä nähdä päivittäin vammaisia julkisessa liikenteessä. Jos niin ei tapahdu, vammaisia vieroksuvat asenteet alkavat kasvaa. Kaupunkitila kuuluu kaikille. Jos luopuisin itsenäisestä liikkumisesta sokeana, tukisin omalta osaltani ennakkoluulojen kasvua.

Matti Jatkola

Palstalla julkaistaan näkövammaisten kirjoituksia aiheesta Minun itsenäinen elämäni. Voit lähettää tekstisi osoitteeseen airut@nkl.fi.

Montako ihmistä tarvitaan vaihtamaan sokean kattolamppu?

Olen toisinaan leikitellyt ajatuksella Kelan lakkauttamisesta. Olen täyttänyt lappuja ja lomakkeita vuodesta toiseen Kelalle ja sosiaalitoimistolle ja hakenut lomakkeella lisää avustajatunteja ehtiäkseni täyttää lappuja ja lomakkeita Kelalle ja kaupungille. Mieleeni on hiipinyt epäily, että olen joutunut piilokameran tai käytännön pilan uhriksi. Jos järjestelmän vain purkaisi ja aloittaisi kaiken aivan alusta?

Monissa kehitysmaissa ollaan tilanteessa, jossa sosiaaliturvajärjestelmiä luodaan tyhjästä. Puhutaan inklusiivisesta sosiaaliturvasta. Sillä tarkoitetaan mallia, jossa erilaiset ihmiset toimintakyvystään riippumatta hyötyvät tarjottavasta tuesta. Tavoitteena ei siis ole pelkkä työeläkejärjestelmä tai lapsilisä, vaan kokonaisvaltainen hyvinvointi kaikille ihmisille elämäntilanteesta riippumatta.

Jos sosiaaliturvaa tai lääkäreiden tekemiä diagnoosipinoja ei ole, miten vammaisten sosiaaliturvan ensiaskelet otetaan? Voiko vammaisella itsellään olla mahdollisuus kertoa, millaista hänen elämänsä on, mikä sujuu ja mihin tarvitsee tukea? Voiko avun ja kuntoutuksen tarpeen määrittellä omakohtaisesti, kokonaan ilman asiantuntijalausuntoja?

Inklusiivisen sosiaaliturvan perustana on ajatus siitä, että ihminen itse tietää, mikä hänelle on parasta. Kukin ihminen on itse oman elämänsä paras asiantuntija.

On mahdollista luoda järjestelmiä, jotka eivät pakota ihmisiä oman rajallisuutensa loputtomaan tonkimiseen tai asiantuntijalausuntojen määrittelyyn alistumiseen. Kehitysmaissa ja hauraissa valtioissa on nyt mahdollisuus rakentaa sosiaaliturvaa, jonka lähtökohdaksi on tämä: "Mitä sinä tarvitset,

jotta voit elää hyvää elämää?"

Suomalaisen sosiaaliturvan siistimisessä lähtökohdaksi voisi ottaa hyvän elämän mahdollistamisen. Sen jälkeen voidaan keskittyä toimintatapojen yksinkertaistamiseen.

Vastaus otsikon kysymykseen on nimitäin seitsemän. Muuton yhteydessä apuvälineenä myönnettyt valaisimet piti saada vanhan kodin katosta irti ja siirrettyä uuden kodin kattoon. Tämä tragikomedialla vaati vanhan ja uuden sosiaalityöntekijän, sairaalan silmäpoliklinikan kuntoutuspoliklinikan kuntoutusohjaajan, valaisinvalmistajan edustajan, sähkömiehen sekä minun ja puolisoni vuoroittaisen puhelimesta ja kotona päivystämisen. Hyvää elämää olisi voinut mahdollistaa hieman kevyemminkin.

Tytti Matsinen on heikkonäköinen teekkari ja teologi, joka katselee maailmaa uteliaasti ja tarkasti.

**SOKEAIN
YSTÄVÄT**
De Blindas Vänner

Muistathan Sokeain Ystävien avustukset?

Tuemme työllistymistä, opintoja ja kodinhankintoja.

Palkitsemme tutkinnon suorittaneita, tuemme avioliiton solmineita ja autamme vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Haku aika on voimassa jatkuvasti. Lisätietoja ja hakuohjeet löydät kotisivuiltamme

www.syry.fi

Oikaisut

Peesarin nimi väärin

Airut 5/2017:een oli pujahtanut virheellistä tietoa. Vuoden 2016 peesariksi nimettiin helsinkiläinen Serena Karlsson, ei tamperelainen Serena Carlson.

Väärä ryhmä

Vuokko Keränen ei toimi Kannelmäkiliikessä, kuten

Airut 5/2017:ssä väitettiin, vaan aktiivina siellä on Sirpa Hanski.

Oululainen Keränen toimii Oulun NNKY:n vapaaehtoisena Celiaan lahjoitettavien koskettelukirjojen ohjaajana ja tekijänä sekä IKIOMA-hankkeen ideoijana ja toimijana.

Henkilökohtaista

In memoriam

Lepää Herrasi huomassa. Anna-Liisa Lehto, s. 24.7. 1924–k. 22.5.2017. Vesilahti

Kurssit, leirit

Ura käsillä -kurssikalenteri julkaistu

Ura käsillä -hankkeen syksyn 2017 kurseille ilmoittautuminen on alkanut 1.6. Tiedot kurseista löytyvät mm. osoitteesta www.hun.fi/ura-kasilla.

Tiedustelut: hankevas-taava Piia Rossi, piia.rossi@hun.fi.

Neule- ja askartelukurssi Lepolassa 10.–12.7.

Päijät-Hämeen Näkövammaiset ry järjestää neule- ja askartelukurssin ma 10.–ke 12.7.2017 Loma- ja kurssikeskus Lepolassa. Kurssi

alkaa maanantaina klo 10 ja loppuu keskiviikkona klo 14 iltapäiväkahviin.

Kurssimaksu on 10 e, vain yhdeksi päiväksi osallistuville 5 e. Majoitus ja ruokailut varataan suoraan Lepolasta, puh. 050 576 9443.

Ilmoittautumiset 1.7.2017 mennessä Riitta Helanderille, puh. 040 567 7521. Tervetuloa!

Näkövammaisten hengellinen leiri 31.7.–4.8.

Leiri järjestetään Evanke-listakodilla Mänttä-Vilppulassa (os. Ajosharjuntie 59). Raamattutuntien pitäjänä Jori Asikainen. Musiikkivastuussa Tarja ja Jouko Varjonen, mukana myös Jori ja Tabita Asikainen.

Paikalla on yleisavustajia, jotka auttavat mm. ruokailuissa, mutta voit tulla myös tutun avustajasi kanssa.

Leirin ohjelmassa mm. raamattutunteja, yhteislaulua, pelejä ja nuotioilta rannalla. Ota iltatilaisuutta varten mukaasi (esim. CD:llä) sellainen musiikkikappale, joka on merkinnyt sinulle paljon.

Leirin hinta on 200 e/hlö, avustajat ja lapset 100 e/hlö. Hinnat sis. täysihoidon. Varattavissa myös hierontaa 20 e (30 min) ja jalkahoitoa 25 e (30 min). Jos haluat näitä hoitoja, varaa mukaasi myös käteistä rahaa.

Helsingin suunnalta leirille tulee opas Riitta Lindlöf (puh. 050 300 1934), sa-

masta suunnasta tulevien kannattaa saapua hänen kanssaan samalla junalla. Evankelistakodilta tullaan vastaan linja-auto- ja rautatieasemalle Vilppulaan.

Ilmoittautumiset viim. la 15.7. puh. 03 471 6208 ja 050 525 4130. Kerro samalla mahdollisista allergioista ja hieronta- tai jalkahoitovauruksesta. Leirille otetaan osanottajat ilmoittautumisjärjestyksessä. Lisätietoja: Tarja Varjonen puh. 050 574 8228 ja Jouko Varjonen puh. 045 7710 3027.

Sydämellisesti tervetuloa virkistymään kotoisasta yhdessäolosta, vertaistuesta ja hengellisestä sanomasta.

Leirin järjestäjänä toimii Hyvä Sanoma ry sekä Evankelistakoti. Leiritoimikunta: Airi Lehtinen, Riitta Lindlöf, Tarja ja Kalevi Marttala sekä Tarja ja Jouko Varjonen.

Tapahtumat

Infotilaisuuksia koulujen henkilökunnalle syksyllä

Näkövammaisten liitto järjestää yhteistyössä Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kanssa syksyn 2017 aikana opinto-ohjaajille ja muille näkövammaisten koululaisten kanssa työkenteleville viisi samansisältöistä infotilaisuutta. Infotilaisuudessa käsitellään näkövammaisen nuoren opinpolun tukiverkostoja,

ammatinvalintaa ja työllistymistä.

Tilaisuudessa saat tietoa mm. tukitoimista yläkouluun saatettaessa, yläkoulun aikana ja jatko-opintoihin hakeuduttaessa sekä Ohjauskeskus Onervan / Valterin tuesta näkövammaisille oppijoille, näkövammaisen huomioimisesta ammatinvalinnan vaiheessa sekä näkövammaisen vaikutuksesta opiskeluun ja työllistymiseen.

Tilaisuudet: Oulu 6.9.2017 klo 12.30–16 (ilm. 23.8. mennessä); Jyväskylä 13.9.2017, klo 12.30–16 (ilm. 30.8. mennessä); Turku 26.10.2017, klo 12–15.30 (ilm. 12.10. mennessä); Joensuu 16.11.2017, klo 12.30–16 (ilm. 2.11. mennessä); ja Helsinki 17.11.2017, klo 12.30–16 (ilm. 3.11. mennessä)

Ilmoittautumiset ja tilaisuuksien tarkemmat tiedot osoitteessa nkl.fi/opoinfot.

Lisätiedot: Varpu Punnonen, varpu.punnonen@nkl.fi, puh. 050 409 86 90, 30.8. alkaen Ville Ukkola, ville.ukkola@nkl.fi, puh. 050 378 3556.

Matkat

Tallinnan-risteily 21.6.

Järjestän näkövammaisille ja heidän oppailleen 22-tuntin Tallinnan-risteilyn ke 21.6. Laiva lähtee ke klo 18.30 ja on takaisin to klo

16.00. Matkan hinta on 12,50 e/henkilö 4-hengen hytissä. Ilmoittautumiset viim. 18.6.: Seppo Jääskeläinen, puh. 046 940 6960

Iskelmä-festivaalit Himoksella 28.6.

Järjestän matkan Himoksen Iskelmä-festivaaleille 28.6. Ilmoittautumiset: Seppo Jääskeläinen, puh. 046 940 6960.

Myydään – ostetaan

Annansilmät-Aitan heinäkuun aukiolot

Annansilmät-Aitan materiaalimyynti on suljettuna 1.–31.7. Tilaukset kesäksi kannattaa siis tehdä ajoissa.

Hinnaston vakiomateriaaleja on hyvin varastossa, tilauksesta toimitettavat erikoisvärit ekopäreistä menevät elokuulle. Erikoismitaisia korin pohjia saadaan vielä toimitettua.

Annansilmät-Aitta on kokonaan suljettuna 17.–30.7.

Sekalaista

Vanhoja lehtiä Opaskoirayhdistykselle?

Yhdistyksemme kaipaa vanhoja Valjaissa-lehtiä, Vuosikirjoja ajalta ennen vuotta 1981 ja vanhoja yhdistyksen kalentereita.

Mikäli sinulla olisi tällaisia

aarteita tallessa ja haluaisit ne Opaskoirayhdistykselle luovuttaa, olisimme erittäin kiitollisia asiasta.

Materiaalin voi lähettää osoitteeseen: Opaskoirayhdistys ry, Marjanientie 74, 00930 Helsinki

Kulttuuripalvelu etsii jäseniä Kuunnelmaraatiin

Näkövammaisten kulttuuripalvelu ry etsii kuutta jäsentä Kuunnelmaraatiin, joka valitsee Sokeain kuunnelmapalkinnon saajan. Raadin kausi on nelivuotinen (2017–2021). Jäseniksi toivotaan kuunnelmasta kiinnostuneita ja palkinnon jakamiseen motivoituneita

taustoiltaan erilaisia, eri-ikäisiä ja eri puolilla maata asuvia näkövammaisia.

Raadin jäsenen tehtävä on kuunnella kaikki vuoden aikana ilmestyneet kotimaiset kuunnelman kantaesitykset tai ensidramatisoinnit. Kuunnelmapalkinnon voittajan valintakokous järjestetään alkuvuodesta. Raadin jäsenet osallistuvat myös palkintojenjakotilaisuuteen. Korvaamme matka- ja ruokailukulut.

Raatalaiset valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, jonka tehtävä on johtaa valintakokousta, kirjoittaa raadin perustelut voittajakuunnelmasta ja koordinoita raadin toimintaa. Li-

sätietoja kuunnelmaraadin toiminnasta saat nykyiseltä puheenjohtajalta Riikka Hänniseltä P. 050 308 0232, riikka.hanninen@pp.nkl.fi.

Ilmoittaudu ehdokkaaksi ja kirjoita itsestäsi lyhyt esittely, jossa kerrot erityisesti suhteestasi kuunnelmaan ja valmiudestasi sitoutua kuunnelmaraadin toimintaan. Lähetä esittely 30.6.2017 mennessä sähköpostilla osoitteeseen tanja.rantalainen@kulttuuripalvelu.fi tai postitse osoitteeseen Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry, Marjanientie 74, 00930 Helsinki. Raadin jäsenet valitsee Kulttuuripalvelun hallitus elokuussa.

Aineiston aikataulu

Airut 8/2017 ilmestyy **15.8.2017**. Ilmoitukset viim. **26.7.2017**.

Katso loppuvuoden aikataulut mediakortistamme osoitteesta www.nkl.fi/airut. Ilmoitukset jätettävä ilmoitettuna päivänä klo 15.45 mennessä, mielellään sähköpostitse airut@nkl.fi

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja ja käyttää lehden juttuja www.sivuillaan. Toimitus ei vastaa tilaamatta jätetyn aineiston säilyttämisestä tai palauttamisesta. Lehdessä ei julkaista voimakkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

TIETOVISAN VASTAUKSET

1. ahven
  2. tanskalainen
  3. eduskunnassa
  4. 14 m/s
  5. viideskymmenes
  6. Sisilia
  7. a) 12 b) 36
  8. F. E. Sillanpää, A. I. Wirtanen, Martti Ahtisaari ja Bengt Holmström (Ragnar Granitkin oli syntynyt Riihimäellä)
  9. ruotsalainen
- Ässä:** Se on palindromi eli se voidaan lukea samalla tavalla etu- ja takaperin.

Posti Green

Varmista verkkopalvelusi saavutettavuus!

koulutus – konsultaatio – testaus

ANNANPURA

Marjaniementie 74, 00930 Helsinki p. 09 3960 41, 050 4618 766
info@annanpura.fi | www.annanpura.fi